

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Ústí nad Labem

Inspekční zpráva

Masarykova základní škola Litoměřice, Svojsíkova 5

Svojsíkova 5, 412 01 Litoměřice

Identifikátor školy: 600081443

Zřizovatel: Město Litoměřice, Mírové náměstí 15, 412 01 Litoměřice

Školský úřad Litoměřice

Termín konání orientační inspekce: 13. a 14. prosinec 1999

Čj.	065 865/99-2550
Signatura	of2ct103

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Masarykova základní škola má celkem 16 tříd, ve kterých plní povinnou školní docházku 359 žáků. Tři z těchto tříd na 1. stupni ZŠ jsou specializované, zaměřené na práci se žáky se specifickými poruchami učení a chování - dále jen zkratka SPUCH. Základní škola, v postavení právního subjektu, sdružuje odloučené pracoviště ve vedlejší budově, hlavní budovu základní školy a jako součást školní družiny se čtyřmi odděleními.

Kvalita vzdělávání je hodnocena na základě ČŠI vykonaných hospitací ve vyučovacích hodinách. Vybrány byly hodiny českého jazyka, cizích jazyků a bloku přírodovědných předmětů na 2. stupni ZŠ.

Společně pro hospitované hodiny lze zhodnotit materiální podmínky výuky. Většina tříd je vybavena starším nábytkem, v několika třídách je už nábytek nový. Nevyhovující z hlediska velikosti jsou v některých třídách židle (např. v prvním a devátém ročníku). Na dobré úrovni je estetický vzhled tříd. Materiální podmínky jsou velmi dobré na 1. stupni, kde mají vyučující ve třídách k dispozici spoustu pomůcek včetně alternativních učebnic. Totéž platí pro výuku cizích jazyků. Mnohé pomůcky si ještě navíc učitelky zhotovují samy. V českém jazyce, na druhém stupni, je naprostý nedostatek pomůcek všeho druhu (tabelárních, jazykových příruček a slovníků, obrazového materiálu, atd.). Vyučující používají neplatná Pravidla českého pravopisu a zastaralé Stručné mluvnice české, popř. spoléhají na to, že si někteří žáci donesou do školy vlastní Pravidla. Tento stav vyžaduje urychlené řešení. Na 1. stupni se většinou vyučuje podle učebnic z Prodosu a Alteru, 2. stupeň používá nejčastěji učebnice ze SPN. Ředitel školy se snaží podpořit výuku všech předmětů vhodnými učebnicemi. V současné době jsou některé učebnice značně staré, nové tituly obdrželi vyučující až v průběhu září, další, patřící do ucelených řad, budou teprve dodány. Také z tohoto důvodu je dále v textu upozorněno na nevhodnost nadřazení učebnic osnovám při plánování učiva.

Český jazyk

Hospitace z českého jazyka se uskutečnily celkem v osmi hodinách. Ve všech třídách odpovídá časová dotace zvoleným vzdělávacím programům, v plánování učiva zjistila ČŠI některé nedostatky. Předložené tematické plány se sice shodují (s výjimkou 5. a 8. ročníku, kde je v plánech uváděno učivo nad rámec osnov příslušného ročníku) s osnovami, ale na 1. stupni nejsou zpracovány pro literární složku jazyka a psaní. Probírané učivo nelze vysledovat ani v zápisech v třídních knihách. Další zjištění se vztahuje k psaní ve druhých třídách. Zápisy v třídních knihách i sešity žáků prokazují, že vyučující nerespektují tvarové skupiny, jak jsou uvedeny v osnovách. Na 2. stupni jsou osnovy literární výchovy koncipovány jako jeden celek, proto je pro zachování kontinuity mezi ročníky nezbytné, aby učitelé českého jazyka postupovali při plánování společně.

Personální zajištění výuky na 1. stupni je velmi dobré. Učí zde s jedinou výjimkou učitelky s potřebnou pedagogickou i odbornou způsobilostí. Na 2. stupni je situace méně příznivá. V průběhu měsíce září odešly ze školy postupně dvě kvalifikované učitelky českého jazyka, a proto bylo vedení školy nuceno vzniklou situaci provizorně řešit.

Kromě dvou byly všechny hodiny, na prvním stupni včetně tabule, dobře připravené a promyšlené. V běžných třídách učitelky zohledňovaly žáky se specifickými poruchami učení, nejčastěji při samostatné práci. Převažovaly frontální metody a formy práce (střídal se společná práce v lavicích nebo u tabule se samostatnou prací), a i když byly na nižším stupni průběžně zařazovány relaxační chvílky, určitá stereotypnost vyučovacího procesu nezabránila

rostoucí únavě žáků a v jedné z hodin na druhém stupni vedla k celkovému poklesu pozornosti žáků. Často také nebyl dostatečně využit prostor pro rozvoj souvislého projevu žáků, učitelky se mnohdy spokojily jen s jednoslovnou odpovědí. Více pozornosti je v nižších ročnících potřeba věnovat dodržování psychohygienických zásad při psaní a nácviku správného úchopu psacího náčiní. Velmi dobrá úroveň výuky je ve třídách pro žáky se SPUCH. V těchto hodinách, kde výrazně převládal individuální přístup, učitelky používaly aktivizující metody, střídání činností a využití různých pomůcek udržovaly pozornost, zájem a aktivitu žáků v průběhu celé vyučovací hodiny. Zvláště zdařilá a vysoce efektivní byla hodina mluvnice ve čtvrtém ročníku, ocenit je třeba dobrou úroveň čtenářských dovedností žáků druhého ročníku.

Také na druhém stupni převažovaly ve výuce tradiční metody práce, ale dobře zorganizované hodiny kvalifikované učitelky a promyšlený systém opakování mluvnického učiva umožnily aktivní zapojení všech žáků do vyučovacího procesu a přispěly k účelnému využití vyučovacího času. V šestém ročníku si žáci sami píšou třídní kroniku a vydávají třídní noviny.

Na obou stupních si učitelky u žáků průběžně ověřovaly pochopení látky, využívaly okamžité zpětné vazby a analýzy chyb, pozitivní hodnocení převládalo nad negativním. Při hodnocení byla oceňována snaha o pokrok, a zvláště ve třídách pro žáky se SPUCH jsou při hodnocení přísně respektovány individuální dispozice žáků. V těchto třídách jsou také žáci častěji vedeni k rozvoji smyslu pro spolupráci a vzájemnou toleranci.

Přestože jsou sešity žáků vyučujícími pravidelně kontrolovány a opravovány, není odpovídající pozornost věnována práci s chybou a ani žáci na druhém stupni nejsou vedeni k opravám a následné korekci chyb ve svých písemných projevech.

Za pozitivní je třeba považovat způsob komunikace mezi učiteli a žáky. Jen ve dvou třídách se objevovaly ze strany vyučujících náznaky direktivnějšího přístupu, u ostatních byla vzájemná komunikace založena na partnerství, důvěře, trpělivém a citlivém přístupu. Dominantní je tento přístup opět u vyučujících ve specializovaných třídách. Rezervy jsou na obou stupních v rozvíjení sebehodnotících prvků.

Jako velmi dobrá je hodnocena výuka českého jazyka ve třídách pro žáky se SPUCH. Celkově je výuka českého jazyka hodnocena jako dobrá.

Cizí jazyky

Plánování a příprava výuky - učivo učebních osnov pro jednotlivé třídy a předměty bylo podrobně rozpracováno v tematických plánech, které byly v průběhu výuky plněny. Všechny navštívené hodiny byly pečlivě připravené.

Cizí jazyky vyučují pedagogové bez odborné způsobilosti, přesto je výuka z hlediska používaných metod a forem práce promyšlená. Tomuto zjištění odpovídá i účast vyučujících na řadě kurzů a seminářů v oblasti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Základem tohoto vzdělávání je absolvování přípravného kurzu pro počáteční vyučování na I. stupni ZŠ jako doplňkové cizojazyčné studium (vyučující AJ).

V navštívených hodinách byly používány učebnice schválené MŠMT a pracovní sešity. Dále byly veškeré činnosti při výuce založeny na dalším doplňkovém učebním materiálu - mapky, kresby, texty. Ve všech hodinách byla součástí výuky práce s magnetofonem, důraz byl kladen na správnou výslovnost, nácvik komunikativních dovedností probíhal formou písňe, hry, soutěže. Další podnětnou pomůckou jsou přehledy mluvnických jevů na nástěnných panelech nebo karty s různými náměty k opakování slovní zásoby.

Nebylo zjištěno porušování psychohygienických podmínek výuky, hodiny byly vhodně členěny, tempo výuky odpovídalo věkovým odlišnostem žáků.

Výukové metody realizované v hodinách byly voleny podle typu probíraného učiva a z hlediska přiměřenosti věku byly adekvátní. Probíhaly rozmanité formy činností - zpěv, práce s textem, poslech magnetofonu, různá strukturální cvičení, procvičování i opakování. Jako velmi efektivní byla hodnocena hodina AJ ve 4. ročníku, při které jednotlivé činnosti a formy práce na sebe funkčně navazovaly a bezprostředně byla uplatňována zpětná vazba výsledků práce. Pozornost v hodinách byla věnována nácviku komunikativních dovedností.

Motivace a hodnocení - kontrolou sešitů žáků bylo zjištěno, že zápisy jsou dobře vedeny, jsou vyučujícími opravovány a hodnoceny. Četnost domácích úkolů byla přiměřená, tyto byly rovněž hodnoceny a opravovány. Práce s učebními pomůckami a doplňujícím učebním materiálem byla funkční. V hodinách proběhla řada činností souvisejících s hodnocením žáků, průběžně probíhalo ověřování pochopení látky a analýza chyb, v jednotlivých případech byl oceněn pokrok žáka.

Dohodnutá pravidla komunikace byla zřejmá, v průběhu hodiny byla akceptovaná. V převážné části hodin měli žáci dostatečný prostor pro nácvik komunikativních dovedností.

Celkově hodnotí ČŠI kvalitu výuky cizích jazyků jako velmi dobrou.

Blok přírodovědných předmětů

V pěti hospitovaných hodinách byla zhlédnuta 2 hodiny matematiky, dále přírodopis, fyzika a chemie. Hospitace takto proběhly u čtyř vyučujících.

Plánování hodin odpovídalo řazení učiva v učebnicích. V jednom případě neodpovídalo předloženému časově-tématickému plánu. Nebylo zareagováno na dodatek osnov, podle kterého je zařazováno učivo geometrie do hodin matematiky. Nadřazenost učebnic osnovám je zřejmá. Zařazeny zatím nebyly laboratorní práce. Hodiny byly připravené, vycházely však více ze zkušenosti a rutiny vyučujících, než z promyšlené přípravy.

Personální podmínky: všechny hodiny byly učeny zkušenými, pedagogicky i odborně způsobilými vyučujícími.

Kromě popsaného problému školního nábytku byla na úkor psychohygieny také zčásti i organizace hodin.

Organizace, formy a metody výuky jednotlivých hodin si byly velmi podobné. Společné opakování se třídou, výkony žáků hodnoceny nebyly. Frontální stejná práce pro všechny. Většina hodiny spočívala pouze na učiteli. Prostor pro žáky minimální. Lépe působila hodina s připravenou demonstrací, kdy byli zapojeni i žáci.

Motivace a hodnocení často spočívaly v připomínkách, že učivo bylo probráno a že by ho měli žáci znát. V jedné hodině byly využity zkušenosti žáků z regionu a vyučující se snažila využít jejich zkušeností z běžného života.

Popsané organizaci a motivaci odpovídala interakce a komunikace žáků. Část žáků se účastnila pouze pasivně a postupem času v hodině sklouzávala k chování sice nerušivému, ale také nespolutracujícímu. Výjimkou byli v jedné hodině žáci 6. ročníku.

Úroveň kvality vzdělání v bloku přírodovědných předmětů hodnotí ČŠI jako dobrou.

Hodnocení kvality vzdělávání

Celkově je kvalita vzdělávání hodnocena jako dobrá.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Ředitel školy i jeho zástupce jsou ve funkci krátce, od srpna 1999. Ředitel školy hodlá pokračovat v částečné orientaci na specializované třídy pro žáky s poruchami učení a chování. Běžnou práci základní školy chce obohatit o ekologický prvek. Plánuje ekologickou zahradu. Prioritu dále vidí v povýšení významu učitelství a práce školy směrem k rodičovské veřejnosti a žákům. Prostředkem mají být jasná pravidla v životě školy a ve vztahu škola x rodiče. Zřízení má být žakovský senát. Časový horizont těchto cílů vidí v době čtyř až pěti let.

Běžný plán je rozpracován do jednotlivých měsíců a obsahuje konkrétní zodpovědnost až k jednotlivým vyučujícím.

Organizování

Školu řídí ředitel školy spolu se statutárním zástupcem. Kompetence jsou dány a známy. Velikost školy dovoluje i osobní kontakt s vyučujícími. Během inspekce probíhal chod školy bezproblémově. Vedena je předepsaná povinná dokumentace. Organizační řád je zpracován také pro školní družinu.

Vedení a motivování pracovníků

Ředitel školy spatřuje motivaci v pozitivní atmosféře na škole. Během inspekce se ČŠI nesešla s projevy či názory učitelů, které by tuto představu vyvracely. Pohyblivé složky platu jsou diferencovány, veřejně známá pravidla pro získání těchto platových složek, s ohledem k prioritám školy, zpracována nejsou.

Kontrolní mechanismy

Podle ředitele školy slouží kontrola k získání informací pro vedení školy o výchovně-vzdělávacím procesu. Doloženy byly hospitační záznamy, které mají náležitosti kontrolního zápisu. Kontroluje se úroveň vedení povinné dokumentace školy a povinnosti vyučujících.

Hodnocení kvality řízení

Představa a orientace ředitele školy v problematice řízení má velmi dobrou úroveň. Vzhledem k tomu, že současné vedení je ve funkci krátce a řídicí práce se projevuje a hodnotí i ve vztahu k výchovně-vzdělávacímu procesu, je však hodnocení ČŠI následující: vzhledem k jistým nedostatkům uvedeným v této inspekční zprávě je realizace a kvalita řízení dobrá.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

Kontrolou třídní knihy 9. ročníku bylo zjištěno, že nebylo zareagováno na Soubor pedagogicko-organizačních informací pro školní rok 1998/1999, č. j. 18509/98-20, podle kterého má výuka **občanské výchovy** v upravených osnovách č. j. 18730/91-20 probíhat podle učebních osnov, které byly publikovány v materiálu „Vzdělávací program Občanská škola“, Portál, 1996, 3. upravené vydání.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Informační výpis ze sítě škol, učební dokument Základní škola č. j. 16847/96-2, dosud platné osnovy pro 9. ročník č. j. 18730/91-20, povinná dokumentace školy, časově-tématické plány poskytnuté vedením školy, hospitační zápisy z hodin kontrolovaných ředitelem školy, namátkově vybrané žákovské sešity a žákovské knížky a notýsky.

ZÁVĚR

Pozitiva:

- Pochopení vedení školy pro potřeby žáků s poruchami učení a chování.
- Výuka ve třídách pro žáky SPUCH je personálně zajištěna učiteli - speciálními pedagogy.
- Efektivní formy práce při výuce anglického jazyka na I. stupni ZŠ.
- Příjemné prostředí dané výzdobou tříd a celé školní budovy.
- Všechny zhlédnuté hodiny přírodovědných předmětů byly učeny plně způsobilými učiteli.
- Řešení pitného režimu pro žáky - školní mléko.
- Organizačně dobře zvládnutá absence šaten. Šatstvo a obuv na chodbách nečinily potíže.
- Kvalitní personální zajištění výuky na prvním stupni.
- Příznivá atmosféra ve třídách, dobré vztahy mezi učiteli a žáky.

Negativa:

- Při plánování hodin a výuce samotné jsou učebnice a sled učiva v nich, většinou, nadřazeny osnovám. Nerespektování dodatku k osnovám, který řeší zařazení učiva geometrie do hodin matematiky, nedostatky plánování v literární složce českého jazyka.
- Fond školního nábytku: Lavice jsou sice udržované, ale řada židliček velikostí neodpovídá lavicím a věku žáků.
- Volitelné předměty nezasahují do oblasti výpočetní techniky.
- Převaha frontální, pro všechny stejné práce při organizaci hodin.
- Nedostatečné materiální zabezpečení výuky českého jazyka na 2. stupni, především naprostý nedostatek jazykových příruček, tabelárních pomůcek a dalšího procvičovacího materiálu pro žáky.
- Nedostatečná pozornost věnována vyučujícími psychohygieně psaní včetně správného úchopu psacího náčiní.
- V českém jazyce žáci nejsou v písemném projevu vedeni k následné korekci a zdůvodňování vlastních chyb.

Během orientační inspekce se ČŠI nesešla s projevy neefektivního využívání finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu. Ředitel školy zvažuje možnosti jak zajistit pro výuku výpočetní techniku, jak postupně obnovovat školní nábytek, doplnit chybějící jazykové příručky nutné pro plnění osnov. Tento určitý dluh ve vybavení však převzal a může se jím zabývat až v novém rozpočtu.

Doporučení:

1. Nadřadit osnovy vzdělávacího dokumentu učebnicím. Do tohoto zapojit metodická sdružení a předmětové komise.
2. Orientovat se na problematiku výpočetní techniky (osnovy PČ, volitelných předmětů).
3. Podle ekonomických možností řešit obnovu a uspořádání školního nábytku.
4. Zpracovat kritéria k dosažení pohyblivých složek platu.
5. Zajistit na prvním i druhém stupni kontinuitu všech složek českého jazyka mezi jednotlivými ročníky,
6. V nezbytném množství vybavit kabinet českého jazyka jazykovými příručkami, slovníky a dalšími pomůckami, které vzdělávací dokument ZŠ předpokládá pro plnění osnov.
7. Sjednotit v českém jazyce požadavky na opravy písemných prací žáků, důsledně vést žáky k následné korekci vlastních chyb včetně zdůvodňování.
8. Zpřesnit zápisy probraného učiva ze čtení a literární výchovy v třídních knihách, ve druhém ročníku v psaní respektovat tvarové skupiny.
9. Věnovat soustavnou pozornost dodržování zásad psychohygieny při psaní, v nižších třídách také správnému držení psacího náčiní.

Na základě dílčího zhodnocení činnosti školy hodnotí Česká školní inspekce práci školy jako dobrou.

Datum vyhotovení inspekční zprávy a složení inspekčního týmu

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Petr Salač	Mgr. Petr Salač, v. r.
Členové týmu	Marta Dolinská	Marta Dolinská, v. r.
	Marcela Zavoralová	Marcela Zavoralová, v. r.

V Teplicích dne 5. ledna 2000

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 18. 1. 2000

Razítko

Ředitel školy

Podpis

Mgr. Aleš Žák

Mgr. Aleš Žák, v. r.

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň
Dobrý	Negativa a pozitiva v rovnováze, průměrná úroveň
Ještě vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.
Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Školský úřad	21. 1. 2000	065 57/2000-2550
Zřizovatel	„„“	„„“

Připomínky ředitele(ky) školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
20. 1.2000	065 56/00-2550	Připomínky doručeny.